

VILJO REVELL 100 VUOTTA 2010
KAUPUNKIKIERROS
VAASASSA REVELLIN JALANJÄLJILLÄ

VILJO REVELL 100 VUOTTA 2010 KAUPUNKIKIERROS VAASASSA REVELLIN JALANJÄLJILLÄ

Arkkitehti Viljo Revell

HENKILÖHISTORIA

Arkkitehti Viljo Revell syntyi Vaasassa Rewellien vaikutusvaltaiseen perheeseen 25.1.1910. Isä Oskar Rewell oli hovioikeudenneuvos ja aktiivinen liike-elämän vaikuttaja. Viljo pääsi ylioppilaaksi Vaasassa vuonna 1928 ja valmistui arkkitehdiksi Helsingissä 1937. Jo opiskeluaikana hän työskenteli Alvar Aallon toimistossa ja osallistui Pariisin maailmannäyttelyn Suomen paviljongin suunnitteluun.

Viljo Revell osasi yhdistää liike-elämän ja arkkitehtuurin tuottoisalla ja laadukkaalla tavalla. Varhaisin esimerkki tästä taidosta on Helsingin Lasipalatsi, joka valmistuessaan vuonna 1935 oli huikean edistysellinen funktionalismin ja modernin elämäntavan edustaja.

Revelliä on luonnehdittu rationalismin uranuurtajaksi. Hänet tunnetaan myös uusien materiaalien ja rakennustekniikoiden rohkeana kehittäjänä. Revellin tunnetuimpia töitä ovat Toronton kaupungintalon ohella Helsingin City-Center (ns. Makkaratalo) ja Teollisuuskeskus (Hotelli Palace). Viljo Revell kuoli vain 54-vuotiaana vuonna 1964 Helsingissä.

Tähän kävelykarttaan on koottu Viljo Revellin synnyin-kaupunkiinsa Vaasaan suunnittelempia töitä. Vaasan kohteista esitellään keskustan alueelle sijoittuvat rakennukset. Muista Vaasan töistä voi mainita Vaasan kauppareunan kerhorakennuksen (myöhemmin Keskon talona tunnettu) Sepänkyläntien ja Varastokadun kulmassa sekä Alvar Aallon kanssa yhteistyössä suunnitellut Strömberg Oy:n paritalot Mannerheimintien. Revellin tuotanto keskittyy Vaasassa liike- ja asuinrakentamiseen.

Mielenkiintoista kävelykierrosta arkkitehti Viljo Revellin töiden maailmaan!

VALKOLINNA

Valkolinna valmistui vuonna 1939 suojeluskuntataloksi. Rakennuksessa oli tykkihalli, järjestön kokoontumistiloja sekä luentosaleja. Siihen liittyi ensimmäisessä vaiheessa myös aluepäällikön asunto, joka myöhemmin purettiin kerrostalon tieltä.

Tykkihallin laajennus valmistui vuonna 1942 rakennuksen pohjoispäätyyn. Kokonaisuus oli tyyliltään modernin funktionalistinen valkoisine pintoineen, tasakattoineen ja kattoterasseineen. Suojeluskunnat lakkautettiin vuonna 1944 ja Valkolinna siirtyi OTK:n omistukseen. Muutos lihanjalostustehtaaksi valmistui vuonna 1951. Rakennuskokonaisuuden linjakuus hämärtyi ja rakennuksen luonne muuttui merkittävästi. Rakennusliike A. Hakoranta osti kiinteistön 60-luvun lopulla ja on käyttänyt sitä varastona.

Valkolinna on suojeluskuntatalojen joukossa poikkeava modernin, korkealaatuisen arkkitehtuurinsa johdosta. Rakennuksen loistokausi jäi kuitenkin kovin lyhyeksi suojeluskuntien lakkauttamisen vuoksi. Valkolinna on suojeltu asemakaavassa, mutta tällä hetkellä purkuhan alla.

1. REWELL CENTER

1. REWELL CENTER

Nykyinen Rewell Center, alun perin keskuskorttelin nimellä tunnettu suunnitelma, oli koko maata ja Pohjoismaiden ajatellen lajissaan uraauurtava. Yhtenäisen korttelisuunnitelman tavoitteena oli luoda prototyyppi uudentylle kaupunkirakentamiselle, jolla vältettäisiin kaoottisuutta kiihkeän rakentamisen aikakaudella. Perusideana oli kokonais kustannusten säästäminen, palvelujen keskittäminen sekä liikenteen järjestäminen niin, etteivät ne häiritse talossa työskenteleviä, asioivia tai asuvia ihmisiä.

Keskuskorttelin suunnittelu alkoi vuonna 1954. Useiden mutkikkaiden vaiheiden jälkeen suunnitelmat valmistuivat lopulta vuonna 1958. Kortteli muodostuu viidestä tontista ja sen rakentaminen valmistui vaiheittain siten, että kokonaisuus oli täysin valmis vuonna 1963. Alun perin suunnitelma käsitti laajan suojaisan sisäpihan, jonka reunoilla oli liike- ja toimistotiloja kahdessa kerroksessa. Näiden päällä, kahdella reunalla, kohosivat kuusikerroksiset asuinkerrostalot.

Keskuskorttelin kattamista alettiin suunnitella 1980-luvulla. Viljo Revell oli itsekin esittänyt ajatuksen sisäpihan kattamisesta pressulla kesäisin. Arkkitehtitoimisto Annikki Nurminen suunnitteli entiselle pihalle kaksi valokatteista sisäpihaa, joita sivusivat kahden kerroksen korkuiset pääväylät reunustavine liiketiloineen. Uudistunut Rewell Center avattiin yleisölle vuonna 1990 ja on nykyään Vaasan tunnetuin kauppakeskus.

2. HALLI OY

2. HALLI OY

Hallintalo tunnetaan vaasalaisten keskuudessa Askon talona rakennuksessa pitkään toimineen huonekaluliikkeen mukaan. Vaasan ensimmäiset liikennevalot sijaitsivat "Askon kulmalla". Katolla seisova Pauligin kahvipannu-ainos oli aikanaan kaupunkimaisemaa hallitseva elementti.

Arkkitehti Viljo Revellin oman toimiston ensimmäinen suunnittelutyö oli luonnostella Halli Oy:lle kuusikerroksinen asuin- ja liikerakennus vuonna 1938 palaneen Wallénin talon tilalle. Se rakennettiin pääosin seuraavana vuonna, sodan alla. Rakennus edustaa funktionalismia ja onkin tyylipuhtaimpia aikakauden edustajia Vaasassa. Arkkitehti Revell myös itse asui talossa.

Rakennus on säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä ja funktionensa hyvin siitäkin huolimatta, että toimijat rakennuksessa ovat muuttuneet useaan kertaan. Halli Oy omistaa yhä rakennuksen.

3. VAASANPUISTIKKO 6

3. VAASANPUISTIKKO 6

Seitsemänkerroksinen asuintalo vuodelta 1955 on Vaasan ensimmäisiä aravataloja. Pohjakerroksessa on liiketiloja. Revellille tunnusomaiset ikkunanauhat ja tiilipäädyt erkkereineen leimaavat rakennuksen ilmettä. Valmistuttuaan rakennus oli pitkään ympäristönsä hallitsevimpia rakennuksia massiivisen kokonsa vuoksi. Tässäkin näkyy Revellin pyrkimys tehokkaaseen keskittämiseen. Myös autotalli reikäaiheisine ovineen on Revellin käsialaa.

4. VAASANPUISTIKKO 1

4. VAASANPUISTIKKO 1

Vuonna 1955 valmistunut, Juhonnurkaksi kutsuttu rakennus rajaa Rantakadun ja Vaasanpuistikon risteykseen pienen aukion. Tässä rakennuksessa Viljo Revell kokeili uudenlaista rakennustekniikkaa tiiviissä yhteistyössä insinöörien kanssa. Julkisivun alumiiniverhous oli uusi materiaali, jonka uskottiin olevan hyvin kestävä ja edullinen sekä erityisen hyvin meri-ilmastoon sopiva. Pohjakerroksessa suunnittelija pyrki läpinäkyvyyteen.

5. RANTAKATU 14

5. RANTAKATU 14

Vuonna 1952 valmistuneessa As Oy Rantakatu 14:ssä näkyy ehkä selkeimmin Viljo Revellin pyrkimys tasapuoliseen suunnitteluun. "Jokaiselle paikka auringossa" eli myös yksioissa oli oma parveke, mikä ei ollut tavallista vielä 50-luvulla. Seitsemäkerroksisen asuintalon pohjakerros on jälleen hyvin läpinäkyvä. Rakennukselle leimaa antaneet reikäbetoniset parvekekaiteet korvattiin lasikaiteilla vuonna 2009. Pihan puolella betonikaiteet ovat säilyneet, mutta siellä ne eivät ole yhtenäisenä nauhana. Tiilipäädyissä on myös vähäeleinen reikäaihe.

6. SATO-KORTTELI

6. SATO-KORTTELI

Sosiaali- ja asunnotuotanto Oy Vaasan Sato perustettiin vuonna 1941 Viljo Revellin ja rakennusliike Myntti Oy:n aloitteesta. Yhtiön tarkoituksena oli harjoittaa sosiaalista asuntorakennustoimintaa ja sen taustalla oli vuonna 1940 hyväksytty laki "lainan tai takuun myöntämisestä eräille asunto-osakeyhtiöille". Viljo Revell oli Vaasan Saton toimitusjohtaja vuosina 1941 - 1951.

Ensimmäinen rakentamiskohde oli kaupunginpuutarhan alue Hietalahdessa, jota varten anottiin sosiaaliministeriöltä lainaa 10,2 miljoonaa markkaa. Viljo Revellin toimistossa työskentelevät arkkitehdit Aili Varis ja Airi Seikkala-Viertokangas laativat asemakaavan ja rakennuspiirustukset. Sato-kortteli koostuu viidestä pistetalosta ja kahdesta pitkästä kerrostalosta. Pitkät massat sijoittuvat pohjois- ja itäreunalle suojaamaan kylmältä tuulelta, ja kortteli avautuu pistetalojen välistä etelän ja lännen suuntaan. Keskellä on laaja yhteiskäyttöinen piha-alue.

Varsinainen rakennustoiminta pääsi alkamaan vasta sodan jälkeen. Kaikissa rakennuksissa on huolellisesti suunnitellut porrashuoneet ja tehokas tilankäyttö. Pistetalojen suunnitteluperiaatteena oli kahden massan yhdistelmä ja asuntojen jakautuminen puolen kerroskorkeuden väleihin.

Osoite	Valmistumisvuosi
Malmönkatu 7 ja 5	1946
Malmönkatu 3	1951
Malmönkatu 1a ja 1b	1953
Asemakatu 50	1954
Hietalahdenkatu 22	1959
Hietalahdenkatu 24	1960

Malmönkatu 3, 5 ja 7 suunniteltiin Oy Strömberg Ab:n työsuhdeasunnoiksi. Kerrotaan, että Malmönkatu 3:n suunnitteluun osallistui myös Alvar Aalto.

7. LÄTTÄHATTUTALOT

Malmönkatu 5 ja 7 ylimmät kerrokset olivat alun perin avovinttejä pyykin kuivatusta varten, mutta niihin rakennettiin seinät jo 10 vuotta myöhemmin. Taloissa ei ole lainkaan parvekkeita.

Malmönkatu 1a ja 1b:n pääjulkisivut ovat kaarevat. Tällä tavoin asuntoihin saatiin enemmän tilaa ja valoa. Revell kehitteli kaarevan julkisivun ideaa eteenpäin Espoon Tapiolaan suunnittelemissaan "Taskumatti"-taloissa (1958).

Asemakatu 50:ssä Revell on hylännyt tiilen julkisivuissa, mutta nauhaikkunat ja runsas lasin ja lasitiilen käyttö pohjakerroksessa ovat Revelliä omimmillaan. Tässäkään rakennuksessa ei alun perin ollut parvekkeita, mutta ne suunniteltiin vuonna 1959 rakennusliike A. Hakorannan toimesta.

Hietalahdenkatu 22-24 on Satokorttelin rakennuksista uudenaikaisin kaarevine kattoineen ja nauhaparvekkeineen. Sitä voi pitää jopa modernin arkkitehtuurin ikonin, asuntoreformikilpailussa mainetta saaneen Revellin ehdotuksen "Sininen nauha" muunnelmana. Kerrostalo valmistui kahdessa vaiheessa kuten myös sen eteen rakennettu pienoislakekeskus, jossa on samankaltainen perusajatus kuin Rewell Centerissä. Alkuperäiseen suunnitelmaan kuului jopa pieni vesiallas.

7. LÄTTÄHATTUTALOT

Lättähattutaloiksi kutsutaan viiden kerrostalon jonoa Malmönkadun varrella ja myös ne ovat Vaasan Sato Oy:n rakennuttamia. Talot valmistuivat kahdessa vaiheessa vuosina 1954 (Malmönkatu 2-6) ja 1956 (Malmönkatu 8-10). Alkupään taloissa kaikilla asunnoilla on parveke, lopupään taloissa yksiöt ovat ilman parveketta. Myös pohjakerrokseltaan kaksi vaihetta eroaa toisistaan. Syvän rungon aiheuttamat valaistusongelmat asunnoissa Revell ratkaisi liukuovilla ja yläikkunoilla. Talot ovat pelkistettympiä mutta muuten hyvin samankaltaisia kuin Revellin suunnittelemaat Maunulan Kansanasunnot Helsingissä (1946-52).

Tekstit:
Anne Majaneva-Virkola / Pohjanmaan museo

Kuvat:
Pohjanmaan museon arkisto
Helena Teräväinen / Pohjanmaan taidetoimikunta

Tuotanto:
Vaasan kaupunki / Kaupunkisuunnittelu, KuHi-hanke
Pohjanmaan taidetoimikunta

Graafinen ulkoasu: Jouko Keto, Vaasan kaupunki / Graafiset palvelut